YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

12 päivänä helmikuuta 2009 *

Asiassa C-138/07,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Hof van beroep te Antwerpen (Belgia) on esittänyt 27.2.2007 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 9.3.2007, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Belgian valtio

vastaan

Cobelfret NV,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. Jann sekä tuomarit M. Ilešič, A. Tizzano, E. Levits (esittelevä tuomari) ja J.-J. Kasel,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

julkisasiamies: E. Sharpston,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 5.3.2008 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Cobelfret NV, edustajinaan advocaat A. Huyghe ja advocaat M. Isenbaert,

– Belgian hallitus, asiamiehenään C. Pochet, avustajanaan advocaat J. Werbrouck,

– Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään R. Lyal, W. Wils ja W. Roels,

kuultuaan julkisasiamiehen 8.5.2008 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee eri jäsenvaltioissa sijaitseviin emo- ja tytäryhtiöihin sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä 23.7.1990 annetun neuvoston direktiivin 90/435/ETY (EYVL L 225, s. 6) 4 artiklan 1 kohdan tulkintaa.

2 Tämä ennakkoratkaisupyyntö on esitetty asiassa, jossa valittajana on Belgian valtio ja sen vastapuolena Cobelfret NV (jäljempänä Cobelfret) ja joka koskee Cobelfretin verotettavan tuloksen määrittämistä yhtiöverotusta varten verovuosina 1992–1998.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön säännöstö

3 Direktiivin 90/435 johdanto-osan kolmannen perustelukappaleen mukaan direktiivin tavoitteena on erityisesti poistaa eri jäsenvaltioissa sijaitseville konserneille aiheutuvat verohaitat samassa jäsenvaltiossa sijaitseviin konserneihin nähden.

4 Direktiivin 90/435 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan emoyhtiön asema on tunnustettava ainakin niille jäsenvaltiossa sijaitseville yhtiöille, jotka täyttävät kyseisen direktiivin 2 artiklassa säädetyt edellytykset ja joilla on vähintään 25 prosentin osuus samat edellytykset täyttävän toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevan yhtiön pääomasta.

5 Kyseisen direktiivin 4 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Jos emoyhtiölle tytäryhtiönsä osakkaana jaetaan voittoa muutoin kuin tämän selvitystilaan joutumisen yhteydessä, emoyhtiön sijaintivaltion on:

– joko oltava verottamatta tätä voittoa,

– tai verotettava voittoa mutta samalla valtuutettava tämä yhtiö vähentämään veronsa määrästä tytäryhtiön tästä voitosta maksamaa veroa vastaava osuus, ja tarvittaessa määrä, jonka tytäryhtiön sijaintivaltio 5 artiklan poikkeussäännöksiä soveltaen on kantanut [lähdeverona], vastaavan kansallisen veron määrän rajoissa.

2. Kukin jäsenvaltio voi kuitenkin säätää, ettei osuuteen liittyviä kuluja tai tytäryhtiön voitonjaosta johtuvia arvonalennuksia saa vähentää emoyhtiön verotettavista voitoista. Jos näissä tapauksissa osuuteen liittyvät hallintokulut vahvistetaan vakiomenetelmällä, vakiomäärä ei saa olla suurempi kuin 5 prosenttia tytäryhtiön jakamista voitoista.”

Kansallinen säännöstö

6 Direktiivi 90/435 saatettiin osaksi Belgian oikeutta 23.10.1991 annetulla lailla (Belgisch Staatsblad 15.11.1991, s. 25619), jolla muutettiin voimassa ollutta lopullisesti verotettuja tuloja koskevaa järjestelmää ja jolla vahvistettiin emoyhtiön veron laskentaperustasta vähennettävissä olevien maksettujen osinkojen määräksi 95 prosenttia.

7 Vuonna 1992 toteutetun kodifikaation myötä lopullisesti verotettuja tuloja koskevaan järjestelmään liittyvät merkitykselliset säännökset koottiin Belgian tuloverolain (Wetboek van de inkomstenbelastingen) 202, 204 ja 205 §:ään; tämä laki on konsolidoitu 10.4.1992 annetulla kuninkaan asetuksella ja vahvistettu 12.6.1992 annetulla lailla (Belgisch Staatsbladin täydennysosa 30.7.1992; jäljempänä vuoden 1992 tuloverolaki), jotka on pantu täytäntöön vuoden 1992 tuloverolakia koskevalla kuninkaan täytäntöönpanoasetuksella (Belgisch Staatsblad 13.9.1993; jäljempänä vuoden 1992 tuloverolain täytäntöönpanoasetus).

8 Kyseisten säännösten mukaan yhtiö voi vähentää tuloksestaan 95 prosenttia tytäryhtiöiltään saamistaan osingoista direktiivissä 90/435 tarkoitetulla tavalla lopullisesti verotettujen tulojen perusteella.

9 Lopullisesti verotettuja tuloja koskeva järjestelmä toimii lyhyesti kuvattuna seuraavalla tavalla. Tytäryhtiön jakamat osingot on ensiksi sisällytettävä emoyhtiön veron

laskentaperustaan. Toiseksi nämä osingot vähennetään tästä veron laskentaperustasta, mutta ainoastaan niiltä osin kuin tulos jää muiden verosta vapautettujen tulojen vähennyksen jälkeen voitolliseksi kyseessä olevana verokautena.

10 Tässä tarkoituksessa vuoden 1992 tuloverolain 202 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Verokauden tuloista on myös vähennettävä, siltä osin kuin ne on sisällytetty veron laskentaperustaan:

1) osingot, poikkeuksena tulot, jotka on saatu luovutettaessa yhtiölle sen omia osakkeita tai osuuksia tai yhtiön omaisuuden täyden ja osittaisen jakamisen yhteydessä

– –”.

11 Vuoden 1992 tuloverolain 204 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Tämän lain 202 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan vähennettävien tulojen – – katsotaan sisältyvän verokauden tuloihin niin, että vähennykseen käytetään 95 prosenttia maksetusta tai saadusta määrästä mahdollisesti lisättynä todellisella tai fiktiivisellä irtaimen omaisuuden tuotosta tehdyllä pidätyksellä (roerende voorheffing) – –”.

12 Vuoden 1992 tuloverolain 205 §:n 2 momentissa säädetään seuraavaa:

”Edellä 202 §:ssä tarkoitettu vähennys rajoitetaan siihen verokauden tulojen määrään, joka jää jäljelle 199 §:n soveltamisen jälkeen – –

– –”.

13 Vuoden 1992 tuloverolain täytäntöönpanoasetuksen 77 §:ssä säädetään seuraavaa:

”[Vuoden 1992 tuloverolain] 202–205 §:ssä tarkoitetut, lopullisesti verotettuina tuloina vähennettävät – – määrät vähennetään 76 §:n soveltamisen jälkeen jäljelle jäävien tuloerien määrään asti. Vähennettäessä otetaan huomioon tulojen alkuperä, ja vähennys tehdään ensisijaisesti niistä tuloista, joihin kyseiset määrät on sisällytetty.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

14 Cobelfret, joka on yhtiö, jonka kotipaikka on Belgiassa, sai osinkoja osakeosuuksistaan Euroopan yhteisön alueella sijaitsevista yhtiöistä verovuosina 1992–1998, joista useina sen tulos oli tappiollinen.

15 Cobelfret ei voinut hyötyä Belgian lainsäädännön nojalla lopullisesti verotettujen tulojen perusteella tehtävästä vähennyksestä niinä vuosina, joiden aikana sen tulos oli tappiollinen, eikä siirtää tämän vähennyksen käyttämätöntä osuutta käytettäväksi jonain myöhempänä verovuotena, kun tämä lopullisesti verotettujen tulojen perusteella tehtävä vähennys, jota Cobelfret olisi voinut vaatia, ylitti sen verotettavat tulot.

16 Cobelfret katsoi näin ollen, että maksettuja osinkoja ei vapautettu kokonaan verosta, ja teki oikaisuvaatimuksia yhtiöveroa koskevista verotuspäätöksistä verovuosien 1992–1998 osalta.

17 Kun nämä oikaisuvaatimukset hylättiin, Cobelfret nosti kanteen Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpenissä (Antwerpenin alioikeus), joka katsoi 16.12.2005 antamassaan tuomiossa muun muassa, että lopullisesti verotettujen tulojen perusteella tehtävän vähennyksen rajoittaminen siihen tulojen määrään, joka jää jäljelle vuoden 1992 tuloverolain 199 §:n soveltamisen jälkeen, johtaa siihen, että Cobelfretilta kannettiin jaetuista voitoista osittain veroa, mikä ei sovi yhteen direktiivin 90/435 4 artiklan 1 kohdan kanssa.

18 Belgian valtio valitti kyseisestä tuomiosta Hof van beroep te Antwerpeniin (Antwerpenin muutoksenhakutuomioistuin). Kyseinen tuomioistuin katsoo, että sen määrittämiseksi, mitä tosiasiallisesti on pidettävä vastapuolen Cobelfretin verotettavana tuloksena kyseisiltä verovuosilta, on tarpeellista selvittää, onko direktiivillä 90/435 välitön oikeusvaikutus ja onko vuoden 1992 tuloverolain 205 §:n 2 momentti mahdollisesti ristiriidassa kyseisen direktiivin kanssa.

19 Näin ollen Hof van beroep te Antwerpen on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko lopullisesti verotettuja tuloja koskevan – – järjestelmän kaltainen lainsäädäntö, jonka mukaan asiaankuuluvat osingot lisätään ensiksi emoyhtiön veron laskentaperustaan ja maksettujen osinkojen määrä vähennetään sitten vuoden 1992 tuloverolain 205 §:n 2 momentin nojalla (95 prosenttiin saakka) emoyhtiön veron laskentaperustasta ainoastaan niiltä osin kuin emoyhtiö on tuottanut verotettavissa olevaa voittoa, yhteensopiva – – direktiivin 90/435 – – 4 artiklan kanssa tilanteessa, jossa tällainen lopullisesti verotettuja tuloja koskevan vähennyksen rajoittaminen johtaa siihen, että emoyhtiön saamat osingot katsotaan sen myöhemmän verokauden verotettavaksi tuloksi silloin, kun sillä ei sinä verokautena, jona osingot maksettiin, ollut lainkaan tai ei ollut riittävästi verotettavia tuloja, tai ainakin siihen, että verokauteen liittyvät verotuksessa huomioitavat tappiot menetetään perusteettomasti ja ettei niitä tästä syystä voida enää siirtää maksettujen osinkojen määrään saakka, joka olisi joka tapauksessa verotuksessa huomioitavien tappioiden puuttuessa ollut vapautettava verosta 95 prosenttiin saakka?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

Tutkittavaksi ottaminen

20 Kuten direktiivin 90/435 1 artiklasta ilmenee, direktiivi koskee jäsenvaltiossa sijaitseville yhtiöille jaettuja voittoja, jotka ovat peräisin niiden muissa jäsenvaltioissa sijaitsevista tytäryhtiöistä. Lisäksi saman direktiivin 2 artiklassa määritellään direktiivin soveltamisala yhtiömuotojen perusteella, sellaisena kuin ne luetellaan kyseisen direktiivin liitteessä, kun taas direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa säädetään, mikä on se vähimmäisosuus, josta lähtien yhtiön voidaan katsoa olevan emoyhtiö ja toisen yhtiön sen tytäryhtiö direktiivissä 90/435 tarkoitetulla tavalla.

21 Tältä osin on todettava, että kansallinen tuomioistuin ei ole ilmoittanut Cobelfretin saamien osinkojen alkuperää ja sitä, kuinka monta prosenttia kyseinen yhtiö omistaa niistä yhtiöistä, jotka ovat maksaneet osinkoja.

22 Cobelfret on väittänyt yhteisöjen tuomioistuimessa, ilman että Belgian hallitus olisi tätä kiistänyt, että se sai osinkoja Yhdistyneessä kuningaskunnassa sijaitsevilta tytäryhtiöiltään ja että sen osuudet näistä yhtiöistä täyttävät direktiivin 90/435 3 artiklassa asetetut edellytykset.

23 Näiden tosiseikkojen todenmukaisuuden arvioiminen ei kuulu yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaan vaan kansalliselle tuomioistuimelle (asia 104/77, Oehlschläger, tuomio 16.3.1978, Kok., s. 791, 4 kohta), ja lisäksi EY 234 artiklan mukaisessa yhteisöjen tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten välisessä yhteistyössä yksinomaan kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on kunkin asian erityispiirteiden perusteella harkita, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen yhteisöjen tuomioistuimelle esittämillä kysymyksillä merkitystä asian kannalta (ks. vastaavasti asia C-17/03, VEMW ym., tuomio 7.6.2005, Kok., s. I-4983, 34 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

24 Siksi olettamasta, jonka mukaan kansallisten tuomioistuinten esittämillä ennakkoratkaisukysymyksillä on merkitystä asian ratkaisemisen kannalta, voidaan poiketa vain poikkeustapauksissa eli muun muassa silloin, jos on ilmeistä, että yhteisön oikeuden pyydetyllä tulkitsemisella ei ole mitään yhteyttä pääasian tosiseikkoihin tai kohteeseen (ks. asia C-500/06, Corporación Dermoestética, tuomio 17.7.2008, Kok., s. I-5785, 23 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

25 Nyt esillä olevassa asiassa ei kuitenkaan ole ilmeistä, että kansallisen tuomioistuimen pyytämä yhteisön oikeuden tulkitseminen on merkityksetöntä kansalliselle tuomiois-

tuimelle, ja Cobelfret, Belgian hallitus tai Euroopan yhteisöjen komissio eivät myöskään ole riitauttaneet ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottamista.

Asiakysymys

26 Ennakkoratkaisukysymys koskee yhtäältä direktiivin 90/435 4 artiklan 1 kohdan tulkintaa. Toisaalta kansallinen tuomioistuin katsoo tarpeelliseksi sen selvittämisen, voiko tällä säännöksellä olla välitön oikeusvaikutus. Nämä kaksi näkökohtaa on tutkittava erikseen.

Direktiivin 90/435 4 artiklan 1 kohdan laajuus

27 Kansallinen tuomioistuin haluaa kysymyksellään pääasiallisesti selvittää, onko direktiivin 90/435 4 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että se on esteenä sellaiselle jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan emoyhtiön saamat osingot lisätään emoyhtiön veron laskentaperustaan, josta ne vähennetään sitten 95 prosenttiin saakka niiltä osin kuin tulos jää muiden verosta vapautettujen tulojen vähennyksen jälkeen voitolliseksi kyseessä olevana verokautena.

28 Kuten erityisesti direktiivin johdanto-osan kolmannesta perustelukappaleesta ilmenee, direktiivillä pyritään ottamalla käyttöön yhteinen verojärjestelmä poistamaan se, että eri jäsenvaltioissa sijaitsevien yhtiöiden välinen yhteistyö saatettaisiin epäedullisempaan asemaan kuin samassa jäsenvaltiossa sijaitsevien yhtiöiden välinen yhteistyö, ja helpottamaan näin yhtiöiden ryhmittymistä yhteisön tasolla (ks. asia C-27/07, Banque

Fédérative du Crédit Mutuel, tuomio 3.4.2008, Kok., s. I-2067, 23 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

29 Jäsenvaltiossa sijaitsevan tytäryhtiön toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevalle emoyhtiölleen suorittaman voitonjaon verotuksen neutraalisuuden tavoitteen saavuttamiseksi direktiivillä 90/435 pyritään välttämään tämän voitonjaon taloudellisesta näkökulmasta kaksinkertainen verotus eli sillä pyritään välttämään se, että jaetut voitot joutuvat ensiksi verotuksen kohteeksi tytäryhtiön verotuksessa ja toiseksi emoyhtiön verotuksessa (ks. vastaavasti em. asia Banque Fédérative du Crédit Mutuel, tuomion 24 ja 27 kohta).

30 Siksi direktiivin 90/435 4 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jos emoyhtiölle tytäryhtiönsä osakkaana jaetaan voittoa, emoyhtiön sijaintivaltion on joko oltava verottamatta tätä voittoa tai valtuutettava tämä emoyhtiö vähentämään veronsa määrästä tytäryhtiön tästä voitosta maksamaa veroa vastaava osuus ja tarvittaessa määrä, jonka tytäryhtiön sijaintivaltio 5 artiklan poikkeussäännöksiä soveltaen on pidättänyt lähdeverona, vastaavan kansallisen veron määrän rajoissa (em. asia Banque Fédérative du Crédit Mutuel, tuomion 25 kohta).

31 Yhteisöjen tuomioistuin on jo todennut, että direktiivin 90/435 4 artiklan 1 kohdassa jätetään näin nimenomaisesti jäsenvaltioiden päätettäväksi, soveltavatko ne vapautusjärjestelmää vai hyvitysjärjestelmää, jotka eivät välttämättä johda osinkoa saavan osakkeenomistajan kannalta samaan lopputulokseen (ks. vastaavasti asia C-446/04, Test Claimants in the FII Group Litigation, tuomio 12.12.2006, Kok., s. I-11753, 43 ja 44 kohta).

32 Belgian hallituksen yhteisöjen tuomioistuimelle esittämistä huomautuksista ilmenee, että Belgian kuningaskunta on valinnut direktiivin 90/435 4 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa tarkoitetun järjestelmän. Kyseisen hallituksen mukaan lopullisesti verotettujen tulojen perusteella tehtävä vähennys takaa sen, että emoyhtiötä ei veroteta sellaisista osingoista, jotka se on saanut tytäryhtiönsä osakkaana.

33 On todettava, että sellaisen jäsenvaltion, joka on valinnut direktiivin 90/435 4 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa tarkoitetun järjestelmän, velvollisuuteen olla verottamatta voittoa, joka jaetaan emoyhtiölle tytäryhtiönsä osakkaana, ei liity mitään ehtoja ja ainoat tätä koskevat edellytykset on ilmaistu saman artiklan 2 ja 3 kohdassa ja kyseisen direktiivin 1 artiklan 2 kohdassa.

34 Kyseisen direktiivin 4 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa ei nimenomaisesti säädetä, että muiden verotettavissa olevien tulojen olemassaolo on edellytyksenä sille, että emoyhtiölle maksettuja osinkoja ei veroteta.

35 Lopullisesti verotettujen tulojen perusteella tehtävää vähennystä koskevan järjestelmän, jonka mukaan emoyhtiölle maksetut osingot lisätään sen veron laskentaperustaan ja sitten 95 prosenttia näiden osinkojen määrästä vähennetään tästä veron laskentaperusteesta ainoastaan, jos tätä varten on käytettävissä emoyhtiön verotettavissa olevia tuloja, seurauksena on kuitenkin, että emoyhtiö voi hyötyä tästä edusta täysimääräisesti ainoastaan, jos sen tulos ei ole tappiollinen sen muiden samana verokautena verotettavien tulojen osalta.

36 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 23 kohdassa, jäsenvaltiot eivät kuitenkaan voi yksipuolisesti ottaa käyttöön rajoittavia toimenpiteitä, kuten vaatimusta

siitä, että emoyhtiöllä on verotettavissa olevia tuloja, ja asettaa tällä tavalla ehtoja mahdollisuudelle hyötyä direktiivissä 90/435 säädetyistä eduista.

37 Lisäksi silloin, kun emoyhtiö ei ole saanut muita verotettavissa olevia tuloja kyseessä olevana verokautena, pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen lainsäädännön seurauksena on, että emoyhtiön tappiot pienenevät maksettujen osinkojen suuruisella määrällä.

38 Belgian hallitus myöntää tältä osin, että lopullisesti verotettujen tulojen perusteella tehtävän vähennyksen rajoittamisella on vaikutuksia emoyhtiön tappioihin. Kyseisen hallituksen mukaan direktiivin 90/435 4 artiklan 1 kohdan ensimmäisestä luetelmakohdasta ei kuitenkaan ilmene, että tällaiset vaikutukset tappioihin olisivat kiellettyjä.

39 On todettava, että yhteisöjen tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta ilmenee, että Belgian verolainsäädännössä mahdollistetaan lähtökohtaisesti tappioiden siirtäminen myöhemmille verovuosille. Näin ollen emoyhtiön siirrettävissä olevien tappioiden pieneneminen maksettujen osinkojen suuruisella määrällä vaikuttaa kyseisen yhtiön veron laskentaperustaan sinä verovuonna, joka seuraa verovuotta, jonka aikana osingot on maksettu, mikäli yhtiön voitto on silloin suurempi kuin siirretyt tappiot. Siirrettävien tappioiden pienenemisestä nimittäin seuraa, että kyseinen veron perusta on korkeampi.

40 Tästä seuraa, että vaikka emoyhtiön saamista osingoista ei kanneta yhtiöveroa siltä verovuodelta, jonka aikana nämä osingot on jaettu, emoyhtiön tappioiden pienenemisen seurauksena voi olla, että sitä verotetaan näistä osingoista epäsuorasti sellaisina myöhempinä verovuosina, jolloin sen tulos on positiivinen.

41 Tällainen lopullisesti verotettujen tulojen perusteella tehtävää vähennystä koskeva rajoitus ei kuitenkaan ole yhteensopiva direktiivin 90/435 sanamuodon, tavoitteiden tai järjestelmän kanssa.

42 Ensinnäkin, toisin kuin Belgian hallitus toteaa, sen perusteella, että direktiivin 90/435 4 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa on käytetty käsitettä ”oltava verottamatta” verbin ”vapauttaa” sijaan, ei voida päätellä, että on sallittua, että lopullisesti verotettujen tulojen perusteella tehtävän vähennyksen rajoittaminen vaikuttaa tällä tavalla emoyhtiön tappioihin.

43 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 28 kohdassa, direktiivin 90/435 järjestelmässä tai tavoitteissa mikään ei viittaa siihen, että käsitteet ”oltava verottamatta” ja ”verosta vapauttaminen” eroaisivat jotenkin merkittävästi toisistaan, ja yhteisöjen tuomioistuin on lisäksi tukeutunut kyseisen 4 artiklan 1 kohdan osalta sekä käsitteeseen ”verosta vapauttaminen” että käsitteeseen ”oltava verottamatta” (ks. erityisesti asia C-374/04, Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation, tuomio 12.12.2006, Kok., s. I-11673, 53 kohta; em. asia Test Claimants in the FII Group Litigation, tuomion 44 ja 102 kohta ja em. asia Banque Fédérative du Crédit Mutuel, tuomion 44 kohta).

44 Toiseksi Belgian hallitus väittää, että lopullisesti verotettujen tulojen perusteella tehtävää vähennystä koskeva järjestelmä on yhteensopiva direktiivin 90/435 kanssa, sillä kun tämän järjestelmän mukaan Belgiassa sijaitsevilta tytäryhtiöiltä saatuihin osinkoihin ja muissa jäsenvaltioissa sijaitsevilta tytäryhtiöiltä saatuihin osinkoihin sovelletaan samaa verokohtelua, kyseisellä järjestelmällä onnistutaan saavuttamaan kyseisen direktiivin johdanto-osan kolmannessa perustelukappaleessa mainittu tavoite eli pyrkimys poistaa se, että eri jäsenvaltioissa sijaitsevien yhtiöiden välinen yhteistyö saatettaisiin epäedullisempaan asemaan kuin samassa jäsenvaltiossa sijaitsevien yhtiöiden välinen yhteistyö.

45 Kuten tämän tuomion 39 ja 40 kohdasta kuitenkin ilmenee, silloin kun emoyhtiö ei ole saanut muita tuloja sen kauden aikana, jona osingot on maksettu, lopullisesti verotettujen tulojen perusteella tehtävää vähennystä koskeva järjestelmä ei mahdollista

täysimääräisesti direktiivin 90/435 4 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa tarkoitetun tavoitteen, eli taloudellisen kaksinkertaisen verotuksen välttämisen, saavuttamista.

46 Vaikka soveltamalla kyseistä järjestelmää sekä Belgiassa että muissa jäsenvaltioissa sijaitseviin tytäryhtiöihin Belgian kuningaskunta pyrkii välttämään sen, että eri jäsenvaltioissa sijaitsevien yhtiöiden välinen yhteistyö saatettaisiin epäedullisempaan asemaan kuin samassa jäsenvaltiossa sijaitsevien yhtiöiden välinen yhteistyö, tämä ei oikeuta sellaisen järjestelmän soveltamista, joka ei ole yhteensopiva kyseessä olevan direktiivin 4 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa tarkoitetun taloudellisen kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevan järjestelmän kanssa.

47 Kolmanneksi Belgian hallitus ei väitä, että sen valitsema järjestelmä on kyseessä olevan direktiivin 4 artiklan 1 kohdan toisessa luetelmakohdassa tarkoitettu hyvitysjärjestelmä, joten se ei voi vedota siihen seikkaan, että lopullisesti verotettujen tulojen perusteella tehtävän vähennyksen rajoittaminen johtaa vähintään samaan lopputulokseen kuin hyvitysjärjestelmä ja että mikään ei viittaa siihen, että saman 1 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa tarkoitetun järjestelmän on johdettava parempaan lopputulokseen kuin toisessa luetelmakohdassa tarkoitetun järjestelmän.

48 Kuten tämän tuomion 31 kohdassa on todettu, yhtäältä valinta vapautusjärjestelmän tai hyvitysjärjestelmän välillä ei välttämättä johda osinkoa saavan yhtiön kannalta samaan lopputulokseen.

49 Toisaalta yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan jäsenvaltio, joka ei ole saattanut tietyn direktiivin säännöksiä osaksi kansallista oikeusjärjestystään, ei voi vedota yhteisön jäsenvaltioiden kansalaisia vastaan sellaisiin rajoituksiin, joita se olisi voinut kyseisten säännösten nojalla asettaa (ks. asia C-184/04, Uudenkaupungin kaupunki, tuomio 30.3.2006, Kok., s. I-3039, 28 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

50 Samoin jos jäsenvaltio on saattaessaan direktiiviä osaksi kansallista oikeusjärjestystä valinnut yhden direktiivissä säädetyistä vaihtoehtoisista järjestelmistä, se ei voi vedota vaikutuksiin tai rajoituksiin, jotka olisivat voineet seurata toisen järjestelmän käyttöön ottamisesta.

51 Neljänneksi on todettava, että Belgian hallituksen viittauksilla eri jäsenvaltioissa olevia yhtiöitä koskeviin sulautumisiin, diffuusioihin, varojensiirtoihin ja osakkeidenvaihtoihin sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä 23.7.1990 annettuun neuvoston direktiiviin 90/434/ETY (EYVL L 225, s. 1) sekä taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) laatimaan mallisopimukseen ei ole merkitystä direktiivin 90/435 4 artiklan 1 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan tulkitsemiseksi.

52 Toisin kuin Belgian hallitus väittää, direktiivistä 90/434 ja etenkin sen 6 artiklasta ei voida päätellä, että direktiivin 90/435 4 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa edellytetään ainoastaan, että Belgiassa sijaitsevan emoyhtiön muissa jäsenvaltioissa sijaitsevilta tytäryhtiöiltään saamia osinkoja kohdellaan samalla tavalla kuin tämän yhtiön Belgiaan sijoittuneiden tytäryhtiöiden maksamia osinkoja, ja että siinä ei kielletä lopullisesti verotettujen tulojen perusteella tehtävää vähennystä koskevan rajoituksen vaikutuksia tappioihin.

53 Direktiivin 90/434 6 artiklassa nimittäin säädetään, että sikäli kuin jäsenvaltioiden soveltamat säännökset siirtävän yhtiön jäsenvaltion yhtiöiden välisten sulautumisiin, diffuusioihin, varojensiirtoihin ja osakkeidenvaihtoihin liittyvien liiketoimien osalta mahdollistavat siirtävän yhtiön verotuksessa poistamattomien tappioiden siirtämisen vastaanottavalle yhtiölle, jäsenvaltioiden on ulotettava näiden säännösten soveltaminen näiden siirtävän yhtiön samojen tappioiden siirtämiseen niiden alueella sijaitsevalle vastaanottavan yhtiön kiinteälle toimipaikalle. Tämän artiklan aineellinen sisältö on siksi erilainen kuin direktiivin 90/435 4 artiklan 1 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan sisältö. Lisäksi kyseisessä 6 artiklassa ei viitata kyseiseen 4 artiklaan.

54 Belgian hallitus ei myöskään voi tukeutua siihen, että koska OECD:n laatimasta mallisopimuksesta puuttuu tarkat säännöt siitä, kuinka vapautusjärjestelmä on pantava toimeen, jäsenvaltioiden tehtävänä olisi määritellä tämä.

55 Tältä osin on riittävää todeta, että direktiivin 90/435 kaltaista yhteisön säädöstä on, jollei toisin ole nimenomaisesti todettu, tulkittava yhteisön oikeuden lähteiden ja yhteisön oikeusjärjestyksen valossa (ks. vastaavasti asia 12/73, Muras, tuomio 9.10.1973, Kok., s. 963, 7 kohta).

56 Ainoastaan yhteisön tason yhtenäistämis- tai yhdenmukaistamistoimien puuttuessa jäsenvaltioiden, joilla on edelleen toimivalta sopimuksin tai yksipuolisesti päättää verotusvaltansa jakoperusteista erityisesti kaksinkertaisen verotuksen poistamiseksi, asiana on toteuttaa tarvittavat toimenpiteet tätä varten käyttämällä erityisesti jakoperusteita, joita noudatetaan kansainvälisessä verokäytännössä, mukaan lukien mallisopimukset, jotka OECD on laatinut (ks. vastaavasti asia C-524/04, Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation, tuomio 13.3.2007, Kok., s. I-2107, 49 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Nyt esillä olevassa asiassa tilanne ei kuitenkaan ole tämä.

57 Edellä esitetyn perusteella esitettyyn kysymykseen on vastattava, että direktiivin 90/435 4 artiklan 1 kohdan ensimmäistä luetelmakohtaa on tulkittava siten, että se on esteenä sellaiselle pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan emoyhtiön saamat osingot lisätään emoyhtiön veron laskentaperustaan, josta ne vähennetään sitten 95 prosenttiin saakka niiltä osin kuin tulos jää muiden verosta vapautettujen tulojen vähennyksen jälkeen voitolliseksi kyseessä olevana verokautena.

Direktiivin 90/435 4 artiklan 1 kohdan välitön oikeusvaikutus

58 On muistettava, että yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan aina, kun direktiivin säännökset ovat sisältönsä osalta ehdottomia ja riittävän täsmällisiä, yksityiset oikeussubjektit voivat kansallisissa tuomioistuimissa vedota niihin jäsenvaltiota vastaan, jos jäsenvaltio ei ole saattanut direktiiviä osaksi kansallista oikeusjärjestystä määräajassa tai jos direktiivi on saatettu osaksi kansallista oikeusjärjestystä virheellisesti (ks. erityisesti yhdistetyt asiat C-6/90 ja C-9/90, Francovich ym., tuomio 19.11.1991, Kok., s. I-5357, Kok. Ep. XI, s. I-467, 11 kohta; asia C-62/00, Marks & Spencer, tuomio 11.7.2002, Kok., s. I-6325, 25 kohta ja yhdistetyt asiat C-397/01–403/01, Pfeiffer ym., tuomio 5.10.2004, Kok., s. I-8835, 103 kohta).

59 Belgian hallitus väittää, että se, että jäsenvaltioille on direktiivin 90/435 4 artiklan 1 kohdassa annettu valinnanvapaus sen osalta, kuinka on kohdeltava emoyhtiön saamaa voittoa, jonka sen tytäryhtiö on sille jakanut, sekä se, että näitä menettelytapoja ja niiden laajuutta ei ole määritelty tarkasti, johtaa siihen, että tämä säännös ei ole ehdoton tai se ei ainakaan ole riittävän täsmällinen, jotta sillä voisi olla välitön oikeusvaikutus.

60 Belgian hallituksen mukaan kyseistä säännöstä voidaan pitää sellaisenaan ehdottomana ja riittävän täsmällisenä korkeintaan siltä osin kuin on kyse vähimmäislopputuloksesta, joka taataan säännöksessä sallittujen menettelytapojen toimeenpanolla.

61 Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä seuraa tältä osin, että jäsenvaltioille annettu mahdollisuus valita useiden mahdollisten keinojen välillä direktiivissä tarkoitetun lopputuloksen saavuttamiseksi ei sulje yksityisiltä pois mahdollisuutta vedota kansallisissa tuomioistuimissa oikeuksiin, joiden sisältö voidaan määrittää riittävän täsmällisesti pelkästään direktiivin säännösten perusteella

(ks. erityisesti em. yhdistetyt asiat Francovich ym., tuomion 17 kohta ja asia C-226/07, Flughafen Köln/Bonn, tuomio 17.7.2008, Kok., s. I-5999, 30 kohta).

62 Nyt esillä olevassa asiassa ei kuitenkaan ole tutkittava sitä, onko jäsenvaltioille direktiivin 90/435 4 artiklan 1 kohdassa annetusta valinnanvapaudesta huolimatta mahdollista määritellä yksityisille tällä säännöksellä annetut vähimmäisoikeudet.

63 Koska asiakirja-aineistosta ilmenee, että Belgian kuningaskunta valitsi direktiivin 90/435 4 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa tarkoitetun järjestelmän, on riittävää tutkia, onko tämä säännös ehdoton ja riittävän täsmällinen, jotta siihen voidaan vedota kansallisissa tuomioistuimissa.

64 Direktiivin 4 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa säädetty velvollisuus olla verottamatta tytäryhtiön emoyhtiölleen jakamaa voittoa on muotoiltu selvästi, siihen ei liity mitään ehtoja ja sen toimeenpano tai sen vaikutukset eivät ole riippuvaisia muista toimielinten tai jäsenvaltioiden toimista.

65 Tästä seuraa, että direktiivin 90/435 4 artiklan 1 kohdan ensimmäinen luetelmakohta on sillä tavalla ehdoton ja riittävän täsmällinen, että siihen voidaan vedota kansallisissa tuomioistuimissa.

Pyyntö tuomion ajallisten vaikutusten rajoittamisesta

66 Belgian hallitus on pyytänyt kirjallisissa huomautuksissaan yhteisöjen tuomioistuinta rajoittamaan tuomion ajallisia vaikutuksia siinä tapauksessa, että se tulkitsee direktiivin 90/435 4 artiklan 1 kohdan olevan esteenä lopullisesti verotettujen tulojen perusteella tehtävää vähennystä koskevan järjestelmän kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle.

67 Belgian hallitus vetoaa pyyntönsä tueksi perusteltuun luottamukseen, joka sillä oli siksi, että komissio oli hyväksynyt implisiittisesti lopullisesti verotettujen tulojen perusteella tehtävää vähennystä koskevan järjestelmän, 4 artiklan 1 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan soveltamisalan epätäsmällisyyteen, tätä kohtaa koskevan oikeuskäytännön puuttumiseen sekä vaikutukseen, joka tuomiolla on Belgian julkiseen talouteen, jos kyseisen järjestelmän katsotaan olevan yhteensoveltumaton direktiivin 90/435 kanssa.

68 Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan ainoastaan poikkeustapauksissa yhteisöjen tuomioistuin voi yhteisön oikeusjärjestykseen kuuluvaa yleistä oikeusvarmuuden periaatetta soveltaen rajoittaa kaikkien asianomaisten henkilöiden mahdollisuutta vedota sen tulkitsemaan oikeussääntöön vilpittömässä mielessä perustettujen oikeussuhteiden pätevyyden kyseenalaistamiseksi. Jotta tällainen rajoittava päätös voitaisiin tehdä, kahden olennaisen edellytyksen, eli asianomaisten vilpittömän mielen ja vakavien vaikeuksien uhan, on täytyttävä (ks. asia C-313/05, Brzeziński, tuomio 18.1.1007, Kok., s. I-513, 56 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

69 Ilman että on tarpeen tutkia Belgian hallituksen perusteltuun luottamukseen liittyviä väitteitä, on riittävää todeta, että kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuk-

sensa 36 kohdassa, Belgian hallitus ei ole kirjallisissa eikä suullisissa huomautuksissaan osoittanut, että vakavien taloudellisten seurauksien vaara on olemassa.

70 Näin ollen tämän tuomion ajallisia vaikutuksia ei ole rajoitettava.

Oikeudenkäyntikulut

71 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Eri jäsenvaltioissa sijaitseviin emo- ja tytäryhtiöihin sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä 23.7.1990 annetun neuvoston direktiivin 90/435/ETY 4 artiklan 1 kohdan ensimmäistä luetelmakohtaa on tulkittava siten, että se on esteenä sellaiselle pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan emoyhtiön saamat osingot lisätään emoyhtiön veron laskentaperustaan, josta ne vähennetään sitten 95 prosenttiin saakka niiltä osin kuin tulos jää muiden verosta vapautettujen tulojen vähennyksen jälkeen voitolliseksi kyseessä olevana verokautena.

Direktiivin 90/435 4 artiklan 1 kohdan ensimmäinen luetelmakohta on sillä tavalla ehdoton ja riittävän täsmällinen, että siihen voidaan vedota kansallisissa tuomioistuimissa.

Allekirjoitukset